

Introduction to Linguistics – 1

Course Project

Part-1

Yashaswi Priya

2025114007

Language used (mother tongue): Maithili

Source used: <https://www.youtube.com/watch?v=roYjs3Wx1gk&list=PPSV>

This extract is from a Maithili Web Series called **Noon-Roti**. It depicts the conversation between a Man (M), his wife (W), their tour guide in Mithila (T); with characters like Ghosh Babu (G) and a delivery man (DM) appearing along the way.

(4:12)

T: अरे सर सर...ई दरभंगा छे सर । ऐता ठाम ठाम पर जाम रही छी । आहा दू डएग चलियो नही छे के आगे जाम भेट जाएत । तह सर ओ सब पार करेत करेत हम्राह आधा पौन घटा लिए न जाएत । हान सर लेकिन अह... । हान सर लेकिन विस्वास रखू बुझलिए । हम आधा पौन घटा मे तुरन्त अवैछी ।

Are sar sar...ii darbhanga chhe sar. Aetaah Thaam Thaam par jaam rahi chhee. Aahaan doo Daeg chaliyo nahi chhe ke aage jam bheT jayet. tah sar o sab paar karet karet hmraah aadhaa paun ghnTa lgiye na jaaet. Haan sar lekin ah.haan sar lekin viswaas rakhoo bujhalie. Ham aadhaa paun ghnTa me turant awaichhi.

are sar sar i d̥arbh̥aŋgā t̪ʰe: sar aɪ̯ṛā t̪ʰām t̪ʰām pər d̪zām rəhi: t̪ʰi: āhā d̪u d̪eg t̪ʰəlijo: nəhi t̪ʰe ke āge d̪zām b̪h̪et̪ d̪z̪et̪ t̪ʰəh̪ sar o səb pər k̪əret̪ k̪əret̪ h̪əm̪r̪āh̪ ād̪h̪ā p̪aun̪ g̪h̪n̪t̪ā l̪gie nə d̪z̪āet̪ h̪ā sar lekin āh... h̪ā sar lekin v̪isv̪ās r̪ək̪h̪u bud̪ʒ̪əlie: h̪əm̪ ād̪h̪ā p̪ən̪ g̪h̪n̪t̪ā m̪ e t̪ur̪ənt̪ əv̪əit̪ʰi

(5:50)

W: एक तह देर भौगैल तै पर से कहियो रहल छिय जे पर देर भौगैल । ऐमे सॉरी सेहो कही रहल छिय । फॉर्मेलिटी निभा रहल छिय की?.....

ek tah der bhaugail tai par se kahiyo rahal chhiye je par der bhaugail. Aime Sorry kahee rahal chhiya. FormaeliTi nibhaa rahal chhiya ki?.....

ek t̪əf̪i d̪ər bʰəʒel t̪əi pər se kəʃijə rəʃəl t̪ʰijə d̪ʒe pər d̪ər bʰəʒel ɛime sə:ri seʃio kəʃi rəʃəl t̪ʰijə
pʰə:rmæliʈi nibʰä rəʃəl t̪ʰijə ki

(6:00)

M: इन्का टह ऐना रहितए छी सब चीज मे ई फसे-इए जाईछेत ।

inkaa Tah aina rahitae chii sab cheej mein ii phaseieae jaaichhet

inkä t̪əf̪i əinä rəʃiʈe t̪ʰəʒi səb t̪ʃid̪ʒ me i pʰesie d̪ʒäi t̪ʰet̪

W: हेइ फिर देख लियऊ बेसी नै बाजू । दुबै ल जाए क नाम पर दरभंगा अए लु, किजे मिथिला दर्सन करएएब।

Hei phir dekh liyao besī nai baajoo. dubai la jaye k naam par darbhangā la ae lu, kije Mithila darsan kraeb

fiε: pʰir d̪əkʰ lijəu besi nəi bād̪ʒu d̪ubəi le d̪ʒäe kə nām pər d̪ərbʰŋä lə əe lu, ki d̪ʒe miʈʰilä d̪ərsən
kəre:b

W: खूब बुझैची हमार के ई झूठ फूस बोलेहे मिथिला मैथिली । इतै दिन स कहे रहिल्छी दुबै लह चलु, दुबै लह चलु, तह से नही । सप्ता प्लान प्रोग्राम बना कर दरभंगा अयैलु । योही की राखेल्ली दरभंगा? ईन्द्रलोक छैइ की?

Khoob bujhaichi hamaar ke ii jhooTh phoos bolehe Mithila Maithili. Itai din sa kahe rahilchhii idubai lah chalu, dubai lah chalu, tah se nahi. Saptta plaan program bana kar darbhangā lay ayailu. Yohi Kee rakhaelchii darbhangā me? Indralok chhaii kee?

kʰub bud̪ʒʰəit̪ʃi f̪əmə̃r ke i d̪ʒʰutʰ pʰus bole fiε: miʈʰilä mə:ʈʰili it̪əi d̪in sə kəʃie rəʃult̪ʰi d̪ubəi ləʃi
t̪ʃilə, d̪ubəi ləʃi t̪ʃilə, t̪əf̪i se nəʃi səpt̪t̪ä plan progläm bənlä kər d̪ərbʰŋä le əelu joʃi ki räkʰəlt̪ʃəi
d̪ərbʰŋä me ind̪rəlök t̪ʰəi ki

M: हाँ अऊ हय ईन्द्रभवन । देखियो दरभंगा मे ईन्द्रभवन । चलू तह सोहन ईन्द्रभवन चलू तह ।

haan Aoo hay indrabhavan. dekhiyo, darbhanga mein Indrabhavan. Chaloo tah Sohan
Indrabhavan chaloo tah.

fiə əu fiəj mɔ̃rəbʰəvən ɖəkʰijo ɖərbʰɔ̃ə me mɔ̃rəbʰəvən tʃəlʊ tʃɦi soɦən mɔ̃rəbʰəvə tʃəlʊ tʃɦi

T: हम...चलेयिछी सर!

Hmm... Chaleyichi Sir!

ɦm tʃələjɪtʃɦi sər

T: देखियओ, य हए छी ईन्द्रभवन । दरभंगा के एक तह नीक हेरितएज प्लएस ।

dekhiyao, ya hae chhiī indrabhavan. darbhanga ke ek tah neek heritaej plaes.

ɖəkʰijo jə ɦɛ: tʃɦi mɔ̃rəbʰəvən ɖərbʰɔ̃ə ke ɛk təɦ nik ɦɛritʃədʒ pləs

M: सोहन, अहान के ईन्द्रभवन के बारे मे और किछ बुझलईछ की?

Sohan. ahaan ke indrabhavan ke baare me aur kichh boojhalichh kee?

soɦən äɦä ke mɔ̃rəbʰəvən ke bäre me ər kiʈʰ bʊdʒʰələitʃɦi ki?

T: नही सर हम्राअ तह बस याह बुझलईछ ई ईन्द्रभवन छै ।

nahi sar hamraa tah bas yaah bujhalaichh ii indrabhavan chhai

nəɦi sər ɦəmrä tʃɦi bəs jäh bʊdʒʰələitʃɦi i: mɔ̃rəbʰəvən tʃɦe

W: बूझालीयै तह ई ईन्द्रभवन छ । अब चलू न ऐत्त स ।

boojhaleeyai tah ii indrabhavan chhaii. Ab chaloo na aitta sa.

bʊdʒʰəlɪje tʃɦi i: mɔ̃rəbʰəvən tʃɦ əb tʃəlʊ nə ɛ:ittə sə

M: ऐत्त स चलू केना? ह ईया सब देखे लेन आईलय। ठाम ।

Aitta sa chaloo kenaa? Ha iiyaa sab dekhe len ailiye. Thaam.

ɛ:ittə sə tʃʌlu kənä hɪ ijä səb dɛkʰe lənə äiljə tʰä:m

W: हम किए देख लेबयी ओ तह हमर कपार जलल रही जय आहान सग हमू बौआ रहल चिइ ईन्द्रलोक मे
ham kiye dekhh lebayi o tah hamar kapaar jalal rahee jay aahaan sngē humoon bauaa rahal chii
Indralok me.

hə:m kiʝe dɛkʰə lebəʝi o tʰɦ fɦəmɦr kəpɦr dʒɦlɦl rɦɦ: dʒɦ ɦɦɦ s̃ɦɦ fɦəmɦ bɦuɦ rɦɦɦ tʃɦ: mɦrɦlɦk
me

M: सोहन! आहान के ईन्द्रभवन के बारे मे कीय न बूझालेच्च नीक से डीटैल्स?

टूरिस्म पएकएज पर आहान के ट्रवेल गाइड के रोल से होइच्च?

Sohan! Aahaan ke indrabhavan ke baare me keeya na boojhalechch neek se DeeTails?

Toorism paeekaej par aahaan kay Travel gaaid ke rol se hoichch?

soɦɦn ɦɦɦ ke mɦrɦbɦvɦn ke bɦre me kiʝe nɦ bɦdʒɦɦletʃɦ nɦ:k sə dʒɦtɦ:ls

tɦrɦsɦm pɦ:kɦdʒ pɦr ɦɦɦ ke trɦ:vɦl gɦid ke rol se fhɦtʃɦ?

T: सर! से बात तह ठीक छए मुदा हम तह बस ऐते जानै छिइ जे ई नीक जगह छैयी लेकिन हाम्राअ कियो
अई जगह के बारे मेइन किछ बथऐइबे नयी करऊ तह हुम आहान के काहान से बताउ । हम तह बस या
बूझैछियही कि जय ई ईन्द्रभवन छए , ई किला छए, ई राज्मैदान छए ।ईराज्मैदान मे कहियो नएता सब
अप्पन भाशन दैयी छए तह कगलौ सर्कस लगयी छए । कहियो डिस्नेयलन्द लगयी छयी बस.....

Sir! Se baat tah Theek chhae muda ham tah bas aite jaanai chhii ki ee neek jagah chhaiyi lekin
hamraa kiyo aii jagah ke baare mein kichh bathaiibe nayi karaoo tah hum aahaan ke kaahaan se
batau. Ham tah bas yaa boojhaichhiyahi ki jay ii Indrabhavan chhae , ii kila chhae, ii raajmaidaan
chhae. Ee Raajmaidaan me kahiyo naitaa sab appan bhaashan daiyee chhayee tah kgalau sarkas
lagayee chhayee. Kahiyo Disneyland lagayi chhayi bas.....

sɦr se bɦt.tɦ tʰɦ:k tʃɦe mudɦ fɦəm tʰɦ bɦs ɛ:ɦtɦ dʒɦɦnɦi tʃɦe ʝe i: nɦk dʒɦɦɦɦ tʃɦɦi lekin fɦɦmrɦ kɦʝo ɦɦ:
dʒɦɦɦɦ ke bɦre me kɦtʃɦ bɦtɦɦbe nɦi kɦrɦ:u tʰɦ fɦɦm ɦɦɦ ke kɦɦɦ se bɦtɦɦ fɦɦm tʰɦ bɦs ʝɦɦ
bɦdʒɦɦtʃɦɦ: dʒɦ i: mɦrɦbɦvɦn tʃɦe, i: kɦlɦ tʃɦe: i: rɦdʒɦmɦ:dɦɦn tʃɦe ɛ: rɦdʒɦmɦ:dɦɦn me kɦɦʝo netɦɦ
sɦb ɦpɦn bɦɦɦɦn dɦɦ: tʃɦe: tʰɦ kɦɦlo sɦrkɦs lɦɦɦɦ: tʃɦe kɦɦʝo dɦsni:lɦnd lɦɦɦɦ: tʃɦe bɦs

(8:15)

T: अरे घोश बाबू आहान्! ई घोश बाबू छएत । संगीताकईए छएत ।

Are Ghosh Baaboo aahaan! Ee ghosh baaboo chhaet. Sangeetak ee chhaet.

əre ɡʰoːʃ bābuː āhā iː ɡʰoːʃ bābuː t̪ʰiːɐːt̪ːsɳiːt̪äke t̪ʰiːɐːt̪ː

G: प्रणाम प्रणाम

praNaam praNaam

prənäːm prənäːm

M: अरे वाह! संगीताक ।ऊ ई तह बहत नएक बात । ...

Are waah! Sangeetak. Oo ee tah bahat naek baat....

əre vāːh sɳiːt̪äke o iː t̪əh bəhət̪ːnek bāt̪ː

(9:20)

G: आइ प्रातह काल मे एक्टह राग लिखली । अ की कहिछी हम मल्लब उन्धीयू मे रहलून ने तह संगीतए रहल दीमाग मे...

Aai praatah kaal me ekTah raag likhaleei. A kee kahichhee ham matlab undhiyo me rahaloon ne tah sangeete rahal deemaag me...

āi prāːt̪əh kāl me ektə rāg likʰəliː ə ki kəhiːt̪ʰiː həm mət̪ləb ʊndʱiːjo me rəhluː nə t̪əh sɳiːt̪ə rəhəl d̪imāg me

(9:56)

T: घोश बाबू आहा सुनू हम एक्टह काज कदर्यीछी । ह आहा के फकेबूक पर लाइव क दर्यीछी । बहुते गोटा दएखत ।

Ghosh baaboo aahaa Sunoo, ham ekTah kaaj kaudaicchii . Hm aahaa ke facebook par live ka daayichhee. Bahute goTaa daekhat.

ɡʰoːʃ bābuː āhā sunu həm ekt̪əh kəd̪ʒ̪ kəɖəiːt̪ʰiː həm āhā ke fesbuk pə lāiːv kə ɖəiːt̪ʰiː bəhute goʈā ɖəkʰət̪ː

G: ...चूरा लेतू फाल्तू मे हम्रेह गीत । भो रहे रच्ना कएलू है ।सब के सब एकदम आवारा । एक्तह हमहिइ बाबा पर्बाबा कि नाक रखलयी छी । संगीत कए सेवा मे लागयी छी... ।

...ChooRaa leytoo phaaltoo me hamreh geet.Bhorahe rachnaA kaeloo hain. Sab ke sab ekdam aawaaraa. Ektah ham hii baabaa parbaabaa key naak rakhlayi chhee. sangeet kae sewa me laagayii chhii....

ʈʊrā leʈu pʰālʈu me h̄amre gi:t bʰorehie rəʈʈnā kelu: h̄~æ sə:b ke sə:b ekd̄əm ävārä: ekʈʰ h̄aməi b bābā pərbābā ke nā:k rəkʰləi ʈʰi sŋi:ʈp ke sevā me lāgəi ʈʰi

M: अह आठ भाई छिहे?

Aha aath bhai chhihe?

əh̄ äʈʰ bʰäi ʈʰije

G: हून.. हून..

Hoon...Hoon...

h̄ū: h̄ū:

M: वाह । ईतह बहुत अद्भुत बात भएल ।

waah. EE tah bahut adbhut baat bhael.

vāh̄ e: ʈʰ h̄ bəh̄uʈ̄ əd̄bʰuʈ̄ bāt̄ bʰel

G: हम्... ।सब आवारा।

Hmm...Sab aawaaraa.

hm̄ sə:b ävārä:

T: अरे सुनू घोश बाबु । अरे आहान के गीत के कीयो ना चुरायब । आहान के हम लाईभ कय दायिछिइ लाखो लोग देखत बुझलीयए ।

Arey Sunoo ghosh babu. Arey aahaan ke geet ke keeyo naa churaayab. Aahaan ke ham live kay daayichhii Laakho log dekhat bujhaleeyae.

əre sunu: gʰo:f bābu: əre āhā ke gi:t ke kijo nə tʃurɛ:b āhā ke fəm läiv kə d̪əitʃi: lākʰo log d̪ekʰəʈ, budʒʱəlie:

G: हम्...

Hmm...

fɪm

G: हम्...

Hmm...

fɪm

(11:52)

W: बाप रे! जान चुटली घोश बाबू स । कहाँन आखान हम दुबै के बूर्ज खालीफा दएखेत रहीतह । अ कहाँन हुम्मा ई दरभंगा टावर दिखा रहल चयी ।हुह! हाए रे हमर किस्मत ।

Baap re! Jaan chuTTali ghoshT baaboo sa. Kahaan aakhan ham dubai ke boorj khalifaa daekhet raheetah. A kahaan humraa ii darbhanga Taawar dikhaa rahal chayi.huh! Haae re hamar kissmat.

bā:p re dʒä:n tʃʱutəli gʰo:f bābu: se kähā ākʰən fəm d̪ubəi ke bɔrdʒ kʰəli:pʱä d̪ekʰet rəhitə ə kähā fəmrä i d d̪ərbʱŋā tā:vər d̪kʰä rəhil tʃʱəi fɪɪ fäe re fəmər kɪ:sməʈ,

M: अरे आहान के अप्पन मातृभूमी कए दर्शणीय स्थल सब से प्रेमे नही छी । अही दु-ओरे तहहान से बुर्ज खलीफा के नाम जप्ले जा रहील छी ।

Are aahaan kae appan maatribhoomi kae darshaNeeya sthal sab se premay nahi chhee. Ahee du-orey tahahaan se burj khaleefaa ke naam japlay jaa raheel chhii.

əre āhā ke əppən mātṛ.ɓʱumi: ke d̪ərʃəni:jə stʰəl səb se preme: nəhi: tʃʱi: əhi: d̪u ore: t̪āhā: se bɔrdʒ kʰəli:pʱä ke nām dʒəple dʒä rəhil tʃʱi:

W: जी एक्दम नहिहिछ प्रेम । ई कऊन दर्शनईय स्थल छे से, कनी कहून तह हमरा ।

Jee ekdam nahihichh prem. ee kaoon darshaniya sthal chhe se, kani kahoon tah humara.

dʒi: ekd̪əm nəhihiʈʃ prem i: kəʊn d̪ərʃəni:jə st̪əl t̪ʃe se kəni: kəhiũ t̪əhi fiəmərā

T: अरेरी मएएडम! अहान एतए खिसिआयलकिइया छी।

Arey maeDam! Ahaan etae khisiaayal kiya chhee.

əre mædəm āhiā et̪e k̪isiäel kijä: t̪ʃi:

M: छोदू हटाऊ । चलू कोनो होटल मे खाना खायीए चलएछ ।

ChhoDhoo haTaaoo. chaloon kono hoTal me khaanaa khaiye chalaechhee.

t̪ʃoɖʱu: ɦətäʊ: t̪ʃɐlu: kono ɦotəl me k̪ānā k̪äij̪e t̪ʃəlɐit̪ʃ

T: हाँ, हाँ अरे सर । किय कतौ होटल मे खएएब । पहे चलू कतऊ ठन्दा मे बैठछी आ तयिक बाद कोनो लन्च के प्रोग्राम बनबयी छी ।

Haan, haan are sar. Kiya katau hoTal me khaaeb. Pahle chaloon katau Thandaa me baiThayi chhi aa tayik baad kono lunch ke program banbayi chhi.

ɦā ɦā ər: sər kijä kəʈpu ɦotəl me k̪æ:b pəhi:le t̪ʃɐlu kəʈpu t̪ʰəndä me bəi:t̪ʰet̪ʃi: ə t̪əjik bā:d̪ kono lənt̪ʃ ke progräm bənbəji: t̪ʃi:

M: कहू तह केहेन भगअलयी एइ मन्दिर । कहियू बहूत सून्दर रहेल ।

Kahoo tah kayhayn bhagalayi ei mandir. Kahiyo bahoot soondar rahii.

kəɦu: t̪əhi keɦen b̪əgəlɐi i: mənd̪ɪr kəɦij̪o bəɦuʈ̪ sũndər rəɦi:ɐl

W: कहियो हमहून बड. सुन्दर रही, केहेन भगलयी अब । लेकिन आहान कय कौन मल्लब? आहान के तह हाम्राअ सबैसे ई मन्दिर से प्रेम आइछी ।

Kahiyo hamahoon baDr sundar rahee, Kehen bhagaliyi ab. Lekin aahaan kay kaun matlab?

Aahaan ke tah hamraa sabaise ii mandir se prem aaichhee.

kəɦij̪o fiəmɦũ bəʈ sũndər rəɦi: keɦen b̪əgəlɐi: əb le:kinə ā ɦā ke ko:n məʈləb āɦā ke t̪əhi fiəmɾä səbəi: se i: mənd̪ɪr se prem äit̪ʃi

M: अरे! हुम्रा अहून सो ऊतबे प्रेम आइछी ।

Are! Humraa ahoon so ootabe prem aaichhee.

əre hʌmrā āhū so uːtəbe prem äitʃiː

W: हूह! औतबे प्रेम अयिछी, मने आहान ला हम अ ई मन्दिर एक समान छी नयी? अब तह हुम्रा सही मे होइए ज हम यह पोखिर मे कूईद कय जान द दी ।

Hooh! Autabe prem ayichhee, mane aahaan laa ham ee ii mandir ek samaan chhee nayi? Ab tah humraa sahee me hoiye ja ham yah pokhir me kooiid kay jaan da dee.

hūh ʊtəbe prem äitʃiː mənə āhā lā hʌm ə iː mənɖɪr ek səmāːn tʃiː nəjiː āːb tʃh hʌmrā səhiː me hoije dʒə hʌm jəhə pokʰɪr me kuɪd ke dʒān dʒə diː

M: सेहो टूय कै लिय थ|

Seho Try kai liiy tha.

seho trāi kəe lijə tʃh

W: हम्!

Hmmh!

hmh

M: लेकिन आहान कय कई बूझालएछ ई पोखर मे कहियो स्विमिङ्ग पूल सेहियो रहेत ।

Lekin aahaan kay kii boojhalaechhi ii pokhar me kahiyo swimming pool sehiyo rahet.

lekɪn āhā ke kiː buɖʒʰələitʃiː iː pokʰər me kəhijo svimɪŋ puːl sehijo rəhet,

T: अरे माताराम्! आहान कठी लय टेनशान लेयिछी । पहे आहान एइ गो फोर मिथिला कय दूर पएकएज से सप्टा मिथिला दर्शन क लिए । तय्कए बाद की भयिएह ते गएलयिइ, आ दरभंगा भागअलयिइ आ सात टा प्लएस और| तयी के बाद आहान के हम दुबै दूर के पएकएज के व्यवस्था से हो कर्बा दएय्ल ।

Are maataaraam! Aahaan kaThi lay Tenashan leyichhi. Pahle aahaan ei go for Mithila kay Toor paekaeja se sapTTa Mithila darshan ka liye. taykae baad kee bhayiyeh te gaelayii, aa darbhangā bhagalayii aa saathh Taa plaes aur. tayi ke baad aahaan ke ham dubai Toor ke paekaeja ke wyawasthaa se ho karbaa daeyl.

əre mājārām āhā kəṭʰi lə tənʃən leɪʃʰi: pəhəle āhā i go for mɪʈʰɪlā kə tur pækedʒ se səpttā mɪʈʰɪlā dərʃən kə lijə ʈəike bādki: bʰəi:je ʈə geləi ā: dərɪbʰŋā bʰəgələi ā: sətʰtā ples ɔr ʈəi ke bād āhā ke hām dʊbəi ʈur ke pækedʒ ke vjəvəstʰā se hio kərbā ɖeɪl

M: भौआ । हिन्का किछ कमिट्मेन्ट करे से पहले नीक से सोइच वीचार लिय ।

Bhauaa. Hinkaa kichh cammiTment kare se pahle neek se soich weechaar liya.

bʰəuā: hinkā kɪʃʰ kəmiʈment kəre se pəhəle ni:k se soɪʃʊʈʃār lijə

T: अरे सर जे सब हम देख लएबेडे...

Are sar je sab ham dekh laebenge...

əre sər dʒe səb hām ɖəkʰ lebeŋ~e

(17:34)

W: जा! ताहान अप्रए न कह्लए रहीय जे हम कनी पाईन पी कर रही जबयि, पी लिय कनी पाईन्... ।

Jaa! taahaan apnae na kahlae raheeya je ham kanee paaiin pee kar rahi jabayi, pee liya kanee paaiin....

dʒā ʈāhā əpne nə kəhle rəhijə dʒe hām kəni pāin pi: kər rəhi: dʒəbəi pi lijə kəni pāin

DM: ओना खाना नीक लागेल नाह सब कए?

onaa khaanaa neek laagel naah sab kae?

onā kʰānā ni:k lägel nāh səb ke

M: अरे नही नही इत्ती कश्ट नही करून आहान सब । हम्रा सब के खाना बहुत नीक लागल ।आहान कनी हम्रा डिइटएल मे बताऊ जय अहान सब्केईनून रोटी के सर्विस कएन्ना शटार्ट भैल । एएत्ते सुन्दर फुड सर्विस कए उप्पक्रम आखिर अहान सब शटार्ट कैनह कएलियै ।

are nahi nahi itti kashT nahi karoon aahaan sab. Hmraa sab ke khaanaa bahoot neek laagal.Aahaan kanee hmraa DiiTael me btaaoo jay ahaan sabke ee noon roTi ke sarvis kaennaa shTaarT bhail. eette sundar food sarvis kae uppkram aakhir ahaan sab shTarT kainah kaeliyain.

əre nəhi nəhi ɛt̪t̪e kəʃt̪ nəhi kərũn əhiə səb həmɾə səb ke kʰänə bəɦuɽ.ni:k lægəl əhiə kəni həmɾə d̪itel me bəɽɽũ d̪ɛ əhiə səbke i nũn roti ke sərvɪs kenə ʃt̪ä:t bʰel ɛt̪t̪e sɒnd̪ər pʰud sərvɪs ke upəkɾəm əkʰɪr əhiə səb ʃt̪ä:t kenəɦi keləi:

W: आहान भोजन क लएलून ना अब चलून आगून देख के लएएल ज और किइ सब हयी ज-आहान के मिथिला मे |

Aahaan bhojan ka laeloon naa ab chaloo na aagoon dekh ke laeyel ja aur kii sab hayee ja-aahaan ke Mithila me.

əhiə bʰod̪ʊən kə lelu nə əb t̪ɦlu: nə əgɦu d̪əkʰə ke lel d̪ʊə ɔr ki: səb hɛ d̪ʊəhiə ke miɽɦilə me

M: भोजन तह आहान कएल है, हम तह- खाएर छोदू । हम्रा कनी अख्खान और जैन्बा कीय, डीटैल मे जे आखिर इन्कर सब्कए नून-रोटी कए पीछए कऊन आदमी सब छएत्, कएन्ना ई-स्टार्ट भय्लयि, कएन्ना ई वर्क करयी छयिइ, किइ टीम छयिइ, सय हाम्राअ कनी जाने दीऔउ, अस्थिर रहून आहान ।

Bhojan tah aahaan kaela hai, ham tah- khaer chhoDhoo. Hmraa kanee akhkhan aur jainbaa keeya, DeeTail me je aakhir inkar sabkae noon-roTi kae peechhae kaoon aadmi sab chhayet, kaennaa ii-start bhaylayi, kaennaa ii wark karayi chhayii, kii Teem chhayii, say hamraa kanee jaane deeauu, asthir rahoon aahaan.

bʰod̪ʊən t̪ə əhiə kelu hɛ həm t̪ɦ- kʰɛ:r t̪ʰoɽu həmɾə kəni əkʰkʰən ɔr d̪ʊənbə kijə di:tel m: d̪ɛ əkʰɪr inkər səb ke nu:n roti: ke p:t̪ʰe: kəun əd̪mi: səb t̪ʰɛ:t̪kennə istärt bʰeli kennə i: vək kəri t̪ʰe ki t̪im t̪ʰe se həmɾə kəni: d̪ʊənə d̪ju əst̪ɦɪr rəɦu əhiə

W: हम्...

Hmm...

ɦɦɦ

T: बुझयो जए सूरज कए पश्चिम से उगयल गएले, पाथर पर दूब गैल गएले एक्रा स्टार्ट करए मे । ऐत्तएक बात एक्खान की कहब, आगए चलू । आगए अएक्खन दरभंगा पूरा देख्बा छयी नएए ।

Bujhayo jae sooraj kae pashchim se ugayal gaelae, paathar par doob gail gaele ekraa start karae me. Aittaek baat ekkhan kee kahb, aagae chaloo. Aagae aekkhan darbhangaa pooraa dekhbaa chhayi naee.

budʒʰijo dʒe surədʒ ke pəʃtʃim se uge:l ge:le pətʰər pər dʒəb ge:l ge:le: e:krä ʃtāt kəre me etʰek
bät, əkkʰən ki kəʃəb äge tʃəlu: äge: ekkʰən dərɓʰə pʊ:rä dəkʰə tʃʰe ne

DM: हाँ सर, अब हम्रो लगयिए जे और औडर लए जएय परतु, तयी द्वारे अब हम निकला चएहब ।

Haan Sar, ab humro lagayie je aur aurDer lael jaeya parat, tayi dwaare ab ham nikala chaehab.

hā sər əb həmro ləgəjə dʒe ɔr ɔdər lei dʒäe pərət, tɔjje dʒäe əb həm nikələ tʃæhəb

M: अरए नही नही कनी काल बैसू ना । अख्ले तुरन्त भोजन केलो हए अख्ले उट्के विदा भोजऊ से कए । हम आहान सब से और गप कर चाहिछी कनी और बिसेस जान्कारी जाना चाहिछ जे आखिर इत्ते सुन्दर स फूड सर्विस केना स्टार्ट भेले हाम्रा ब्ताऊ आहा सब ।

Arae nahi nahi kanee kaal baisoo naa. akhle turant bhojan kelo hae akhle uThke vidda bhojaa se ke ham aahaan sab se aur gap kar chaahichhi kani aur bises jaankaari jaanaa chahichh je aakhir itte sunddar sa phooD sarvis kenaa start bhele hamrah btaao aahaa sab

əre nəhi nəhi kəni kälə bəisu: nə əkʰle tʃurənt, bʰodʒən kelo hie əkʰle utʰke vidä bʰodʒəu se: ke
həm ähiä səb se ɔur gəp kərə tʃähiitʃi: kəni: ɔur bises dʒänkəri dʒän tʃähiitʃə dʒäe äkʰir itte
sündər sə pʰud sərvis kenä stärt bʰele həmrä bʰäü ähiä səb

(19:15)

DM: लोग कहीछी न ज किछ प्राप्त क़वा क्लेल किछ त्याग कर परिछे । ...ओ ई नून रोती प्राप्त कर कएल अपन सब किछ छोढ देल खिन । एते तक की...

Log kaheechhee na ja kichh praapt krwa klel kichh tyaag kar parichhe. ...o ii noon roti praapt kar kael apan sab kichh chhoDh del khin. ete tak kee

log kəhiitʃi nə dʒə kitʃə prəpt,kərvä kele kitʃə tʃäg kərə pəritʃe o i: nūn roti: prəpt,kərə kel əpən
səb kitʃə tʃʰodʰ dəl kʰin etə tək ki

***Timestamps for the video have been given in different parts of the text. Sections of the video have been chosen depending upon the clarity of audio.

Transliteration website: <https://www.hinditools.com/etools/roman-to-devanagari-english-hindi/>

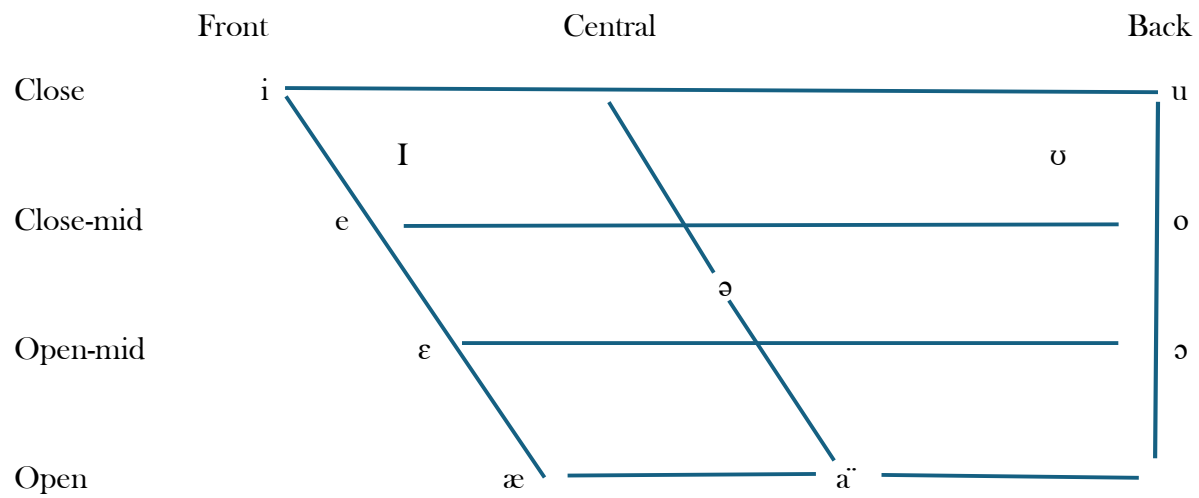
Changes have been made to the output texts of this website as it wasn't giving an accurate transliteration of a few words.

IPA CHART

Pulmonic Consonants

	Bi-labial	Labio-dental	Dental	Alveolar	Post alveolar	Retroflex	Palatal	Velar	Uvular	Pharyngeal	Glottal
Plosive	p b			t d		ʈ ɖ		k ɡ			
Nasal	m			n		ɳ		ŋ			
Trill				r							
Tap or Flap		v		ɾ		ɽ					
Fricative		f		s z	ʃ						ħ
Lateral Fricative											
Approximant							j				
Lateral Approximant				l							

Vowel Triangle

Suprasegmentals:

: Long

Eg.: /p^hɔ:rmæli^ti/, /kəɾɛ:b/, /t^hä:m/, /rəfilu:/

˘ Linking

Eg.: /pəritʃ^e/ /kitʃ^h/ /tʃ^hod^h/ /ḍ^hzänkäri/ /ḍ^hzän/ /ḍ^hzæ/

Africates:

tʃ

Eg.: /pəritʃe/ /kitʃ/ /tʃod^h/

dʒ

Eg.: /dʒänkəri/ /dʒän/ /dʒae/

Diacritics:

^h Aspirated

Eg. /pəritʃ^he/ /kitʃ^h/ /tʃod^h/ /k^hin/

_n Dental

Eg.: /mi.ɸi.läʔ/, /ɛ.ɸɸe/, /bə.ɸuɸ/

~ Nasalized

Eg.: /äɦä/, /käɦä/, /kəɦũ/, /ɦəmɦũ/

Syllabification

1. अरे नही नही इत्ती कश्ट नही करून आहान सब । हम्रा सब के खाना बहुत नीक लागल।

ə.re nə.fi nə.fi ɛ.t̪t̪ kə.ʃt nə.fi kə.rũn ǎ.fiǎ sɐb f̪əm.rǎ sɐb ke kʰǎ.nǎ b̪ə.fuɽ.ni:k lǎ:gəl

2. आहान कनी हम्रा डिइटएल मे बताऊ जय अहान सब्केई नून रोटी के सर्विस कएना शटार्ट भेल ।

ǎ.fiǎ kə.ni f̪əm.rǎ d̪i.tel me b̪ə.t̪ǎũ d̪ʒe ǎ.fiǎ sɐb.ke i nũn ro.ti ke sər.vɪs ke.nǎ ʃtǎ:t bʰel

3. एएत्ते सुन्दर फुड सर्विस कए उप्क्रम आखिर अहान सब शटार्ट कैनह कएलियैन ।

ɛ.t̪t̪ sʊn.d̪ər pʰud sər.vɪs ke up̪ə.krəm ǎ.kʰɪr ǎ.fiǎ sɐb ʃtǎ:t ke.nəfi ke.lɔi:

4. एक तह देर भौगैल तै पर से कहियो रहल छिय जे पर देर भौगैल ।

ek t̪ʰɪ d̪ər bʰɔ.gel t̪ɐi pər se kə.fi.jo rə.f̪əl t̪ʰi.jə d̪ʒe pər d̪ər bʰɔ.gel

5. दुबै ल जाए क नाम पर दरभंगा अए लु, किजे मिथिला दर्सन करएएब।

ɖu.b̪ɐi le d̪ʒǎ.e kə nǎ.m pər d̪ər.bʰŋǎ lə əe lu, ki.d̪ʒe mi.t̪ʰi.lǎ d̪ər.sən kə.rɛ:b

6. खूब बुझैची हमार के ई झूठ फूस बोलेहे मिथिला मैथिली ।

kʰub bu.d̪ʒ̪ɐi.t̪ʰi f̪ə.mǎr ke i d̪ʒ̪ʊtʰ pʰus bo.le.f̪ɛ: mi.t̪ʰi.lǎ mɛ:.t̪ʰi.li

7. इतै दिन स कहे रहिल्छी दुबै लह चलु, दुबै लह चलु, तह से नही ।

ɪt̪ɐi d̪ɪn sə kə.f̪ie rə.f̪il.t̪ʰi d̪u.b̪ɐi ləf̪ t̪ʃi.lu, d̪u.b̪ɐi ləf̪ t̪ʃi.lu, t̪ʰɪ se nə.fi

8. आहान के ईन्द्रभवन के बारे मे कीय न बूझालेच्च नीक से डीटैल्स?

ä.fi.ä ke m.dʁə.bʰə.vən ke bäre me ki.jə nə bu.dʒʰəi.leɪʈʰ ni:k sə dʒi.ɕe:ls

9. कहाँन आखान हम दुबै के बूर्ज खालीफा दएखेत रहीतह ।

kä.fi.ä ä.kʰən fäm dʒu.bəi ke buɾdʒ kʰə.li:.pʰä dʒe.kʰet rə.fi.tə

10. ई कऊन दर्शनईय स्थल छे से, कनी कहून तह हमरा ।

i: kə.un dʁə.ʃə.ni:.jə stʰəl ɕʰe se kə.ni: kə.fi.ũ ɕʰə fə.mə.rä

11. लेकिन आहान कय कई बूझालएछ ई पोखर मे कहियो स्विमिङ्ग पूल सेहियो रहेत ।

Le.kin ä.fi.ä ke ki: bu.dʒʰə.ləiɕʰ i: po.kʰər me kə.fi.jo svi.miŋ pu:l se.fi.jo rə.ɕeɕ

12. पहे आहान एइ गो फोर मिथिला कय टूर पएकएज से सप्टा मिथिला दर्शन क लिए ।

pə.fi.ə.le ä.fi.ä i go for mi.ɕʰi.lä kə tur pə.ke.dʒ se səp.tʰä mi.ɕʰi.lä dʁə.ʃən kə li.jə

13. हिन्का किछ कम्मिट्मेन्ट करे से पहे नीक से सोइच वीचार लिय ।

hi:n.kä'kiɕʰ kə.miɕ.mənt kə.re se pə.fi.ə.le ni:k se so.iɕʰ vi.ɕʰär li.jə

14. बुझयो जए सूरज कए पश्चिम से उगयल गएले, पाथर पर दूब गैल गएले एक्रा स्टार्ट करए मे ।

bu.dʒʰi.jo dʒe su.rəɕʒ ke pəɕ.ɕʰim se u.ge:l ge:.le pä.ɕʰər pər dʒub ge:l ge:.le: e:.krä ʃtät kə.re me

15. हाँ सर, अब हुम्रो लगयिए जे और औडर लए जएय परतु, तयी द्वारे अब हम निकल चएहब ।

fi.ä sər əb fäm.ro lə.gə.jiə dʒe ɔr ɔ.dər lei dʒä.e pə.rəɕ ɕə.ji.e dʒä.re əb fäm ni.kə.lə ɕʰæ.ɕəb

16. अख्ले तुरन्त भोजन केलो हए अख्ले उठ्के विदा भोजऊ से कए ।

ə.kʰle ɕu.rənt bʰo.dʒən ke.lo fi ə.kʰle utʰ.ke vi.dä bʰo.dʒə.u se: ke

17. लोग कहीछी न ज किछ प्राप्त क्वा क्लेल किछ त्याग कर परिछे ।

log kə.fi.tʃi nə dʒə kitʃi prə.pt.kər.vä ke.le ki.tʃi tʃäg kə.rə pə.ri.tʃe

18. ओ ई नून रोती प्राप्त कर कएल अपन सब किछ छोढ देल खिन ।

o i: nūn ro.ti: prə.pt.kə.rə kel ə.pən səb kitʃi tʃiɒdʱ dɛl kʰin

19. पहे चलू कतऊ ठन्दा मे बैठछी आ तयिक बाद कोनो लन्च के प्रोग्राम बनबयी छी ।

pə.hi:.le tʃə.lu kə.t̪.u tʰən.d̪ə me bəi:.tʰe.tʃi: ə t̪.jik bā:d̪.ko.no ləntʃ ke pro.gräm bən.bəji: tʃi:

20. कहू तह केहेन भगअलयी एइ मन्दिर । कहियू बहूत सून्दर रहेल ।

kə.fu: t̪ʰi ke.fien bʰə.gə.ləi i: mən.d̪r kə.fi.jo bə.fu.t̪ sūn.d̪r rə.fɛ:l

21. आहान के तह हाम्राअ सबैसे ई मन्दिर से प्रेम आइछी ।

ä.hä ke t̪ʰi f̪əm.rä sə.bəi: se i: mən.d̪r se prem äi.tʃi

22. औतबे प्रेम अयिछी, मने आहान ला हम अ ई मन्दिर एक समान छी नयी?

ɔt̪.be prem äi.tʃi: mə.ne ä.hä lä f̪əm ə i: mən.d̪r ek sə.mä:n tʃi nə.ji:

23. अब तह हुमा सही मे होइए ज हम यह पोखिर मे कूईद कय जान द दी ।

ä:b t̪ʰi f̪əm.rä sə.f̪i: me f̪oi.je dʒə f̪əm jə.f̪ə po.kʰir me ku.ɪd̪.ke dʒän d̪ d̪i:

24. तयी के बाद आहान के हम दुबै टूर के पएकएज के व्यवस्था से हो कर्बा दएल ।

t̪əi ke bäd̪.ä.hä ke f̪əm d̪u.bəi t̪ur ke pæ.kedʒ ke vjə.vəs.t̪ʰä se f̪io kər.bä d̪ɛ.il

25. तय्कए बाद की भयिएह ते गएलयिइ, आ दरभंगा भागअलयिइ आ सात टा प्लएस और।

t̪əi.ke bäd̪.ki: bʰə.i:je t̪ɛ.ge.ləi ä: d̪r.bʰŋä bʰə.gə.ləi ä: sät̪.t̪ä ples ɔr

26. ताहान अग्रए न कहूए रहीय जे हम कनी पाईन पी कर रही जबयि, पी लिय कनी पाईन्... ।

t̪ä.hĩ əp.ne nə kəɦ.le rə.ɦi.jə d̪ʒe ɦəm kə.ni pā.in pi: kər rə.ɦi: d̪ʒə.bəi pi li.jə kə.ni pā.in

Phonological Analysis:

1. What is permissible in the onset, rhyme, and coda?

Generally, syllables can be in the form of

- i. CVC:
/sər.vɪs/, /d̪i.tel/, /rə.ɦəl/, /səb/
- ii. CV:
/nə.ɦi/, /kə.rũn/, /ä.ɦä/
- iii. The vowels in the above cases may be replaced with diphthongs:
/bʊ.d̪ʒəi.let̪/, /lə.gə.jiə/

2. Rules of syllabification and syllable formation:

1. The nucleus of a syllable is always a vowel (nasalized or not) or a diphthong.
2. The Onset and Coda are usually Consonants
3. Onsets and Codas can both be dropped: eg. in /ä.ɦä/, both of the onset and the coda of the first syllable have been dropped.
4. Gemination of consonants is present in syllables: eg. /ə.kʰle/, /ʃt̪ä:t/, /d̪ər.bʰŋä/

3. Which sounds occur in complementary distribution?

1. /n/ and /ŋ/:

ŋ: Occurs only before a velar plosive eg. [d̪ər.bʰŋä], [svi.miŋ] etc.

/n/

/n/: Can occur everywhere except before a velar plosive.

(Hence the /n/ sound changes depending upon the place of articulation of the succeeding phone. Hence, instead of [svi.ming], it morphs into [svi.miŋ])

**In this data, we only have evidence of it occurring before a voiced velar plosive /g/. However, in words such as /əŋk/, it also occurs before a voiceless velar plosive /k/.

2. /ə/ /ä/ and so /e/ are sometimes used interchangeably:

/pə.fi.le/ and /pe.fi.le/ have the same meaning (first)

However /səb/ (all) and /seb/ (apple) DO NOT have the same meaning.

/rə.fil.tʃi/ and /rä.fil.tʃi/ have the same meaning but /käl/ (time) and

/kəl/ (tomorrow/yesterday/tap) DO NOT.

Hence, even though they form minimal pairs and are NOT morphemes, they can sometimes be used interchangeably.

3. /i/ and /ɪ/ are allophones:

/ɪ/ : Cannot occur at the ending of a word.

/i/ : Can occur everywhere (no constraints)

4. Phonological Rules:

1. A vowel is nasalized if it occurs:

- i. Before or after a Nasal consonant (Possible not compulsory)

Eg.: /m̃e/, /fiəmũ/, /nām/, /onã/, /dɔrbʰŋã /

- ii. Before or After a voiced glottal fricative /ɦ/ (Possible not compulsory)

Eg. /āfiã/, /kāfiã/, /kəfiũ/, /fiəmfiũ/

2. Schwa is usually dropped when it occurs at the end of a word, or in between two consonants.

Eg. /uge:l/ instead of /uge:lə/, /nām / instead of /nāmə/, /ekkʰən/ instead of /ekkʰən/

3. All vowels in the language can be lengthened.

Eg.: /pʰɔ:rmæliʈi/, /kəre:b/, /tʰä:m/, /rəfilu:/

Morphemic Division

1. अरे नहीं नहीं इत्ती कश्ट नहीं करून आहान सब । हम्रा सब के खाना बहुत नीक लागल ।

əre nəhi nəhi ɛt̪t̪e kəʃt̪ nəhi kər ũ āhā səb hām rā səb ke kʰānā bəhiuʈ.ni:k ləg əl

VOC.EXCL NEG NEG this much trouble NEG do IMP 2.PL all 1.SG POSS all POSS food very good feel 3.PL.PST

Oh no,no.... Don't trouble yourself too much. We all liked the food a lot.

2. आहान कनी हम्रा डिइटएल मे बताऊ जय अहान सब्केई नून रोटी के सर्विस कएन्ना शटार्ट भैल ।

ā hā kəni hām rā d̪itel me bəṭṭā ũ d̪̪e āhā səb ke i nūn roti ke sərvis kenəhi ā ʃt̪ā:t bʰel

2.SG little 1.SG POSS detail LOC tell.2.PL.IMP that 2.SG all POSS this salt bread POSS service how PST start become.PST.

Could you please tell me about how your 'noon-roti' service started out.

3. एएत्ते सुन्दर फुड सर्विस कए उप्क्रम आखिर अहान सब शटार्ट कैनह कएलियैन ।

ɛt̪t̪e suɳdər pʰud sərvis ke upə kərəm ākʰir āhā səb ʃt̪ā:t kenəhi kel əi:

this much beautiful food service POSS good work after all 2.SG all start how do 2.SG.AUX.PST

After all, how did you accomplish the task of starting such a lovely food service.

4. एक तह देर भौगैल तै पर से कहियो रहल छिय जे पर देर भौगैल ।

ek ṭəh d̪ər bʰə gel t̪əi upər se kəhi ijo rəh əl t̪̪ə ijo d̪̪e upər d̪ər bʰə gel

One then late become are.2.SG.PST then on from say 2.SG.PST.AUX be PST.PTCP AUX 2.SG.PRS.AUX COMP on late become are.2.SG.PST

First you were late, and to make it worse, you even admit that you were late.

5. दुबै ल जाए क नाम पर दरभंगा अए लु, किजे मिथिला दर्सन करएएब

d̪ubəi le d̪̪ā e kə nām upər d̪ərbʰŋā l̪ ə lu, ki d̪̪e miṭʰilā d̪ərsən kərə: b

Dubai take go INF POSS name on Darbhanga take bring 1.SG.PST AUX COMP Mithila tour do 1.SG.FUT

You said you'd take me to Dubai, but ended up bringing me to Mithila for a Mithila tour.

6. खूब बुझैची हमार के ई झूठ फूस बोलेहे मिथिला मैथिली ।

khub budʒi æ ije tʃi iʒə fɪəm ər ke i dʒʊtʰ pʰus bol e fiɛ: miθilä'mɛ:θili

Very understand PST.PTCP 1.SG.PRS.AUX AUX 1.SG.PRS.AUX 1.SG ACC DAT this lie EMPH talk PST.PTCP 3.SG.PRS.AUX Mithila Maithili

I know that you're trying to manipulate me by parroting the virtues of Mithila and the Maithili language.

7. इतै दिन स कहे रहिल्ली दुबै लह चलु, दुबै लह चलु, तह से नही ।

ɛtʰɛ ai dɪn se kəfiɛ rəfiə l tʃi iʒə dʌbəi ləfi tʃəl u, dʌbəi ləfi tʃəl u, tʰə se nəhi

this much days from talk.INF do PST.PTCP AUX 1.SG.PRS.AUX Dubai take walk IMP Dubai take walk IMP then from NEG

I've been telling you to take me to Dubai for so long, but no!

8. आहान के इन्द्रभवन के बारे मे कीय न बूझालेच्च नीक से डीटैल्स?

āhā ke mɖrə bʰəʋən ke bāre me ke iʒə nə budʒi əi letʃi ni:k se dʒi:ɛl s

2.SG DAT Indra house POSS about in what 2.SG.PRS.AUX NEG understand AUX.PST have good from detail PL

Don't you know any interesting details about the Indrabhavan?

9. कहाँन आखान हम दुबै के बूर्ज खालीफा देखेत रहीतह

kāhān ākʰən fɪəm dʌbəi ke burdʒkʰəlɪpʰä dʒəkʰ t rəfi t

Where right now 1.SG Dubai POSS Burj Khalifa see PST.PTCP AUX PST.PTCP

I could have been looking at Dubai's Burj Khalifa right now.

10. ई कऊन दर्शनईय स्थल छे से, कनी कहून तह हमरा ।

i: kəʊn dərʃən i:jə st̪əl t̪ʰe se kəni: kəh̪ ũ t̪əh̪ h̪əm ər ā

this which sight PRS.AUX place AUX from little say IMP then 1.SG POSS INTJ

Tell me, how is this considered a tourist spot!

11. लेकिन आहान कय कई बूझालएछ ई पोखर मे कहियो स्विमिङ्ग पूल सेहियो रहेत

Lekin āhā ke ki: bōdʒ̪ə le t̪ʰe i pok̪ər me kəh̪ ijo svim in̪ pu:l seh̪ ijo rəh̪ et̪

But 2.SG DAT what understand take AUX this pond LOC say PST.AUX swim PROG pool from PST.AUX AUX PST.AUX

But do you realize that this pond was once a swimming pool!

12. पहे आहान एइ गो फोर मिथिला कय टूर पएकएज से सप्टा मिथिला दर्शन क लिए ।

pəh̪əle āhā i go for mɪt̪ɪlāːkə tur pækədʒ̪ se səpt̪t̪ə mɪt̪ɪlāː dərʃən kə li i:jə

First 1.SG this go for Mithili POSS tour package from whole Mithila sight do do 2.PRS.AUX

First, tour the entirety of Mithila with this ‘Go for Mithila’ tour package.

13. हिन्का किछ कम्मिट्मेन्ट करे से पहे नीक से सोइच वीचार लिय ।

h̪in̪ kəˈkɪt̪ʰ kəmit̪ mənt̪ kər e se pəh̪əle ni:k se soɪt̪ʃ̪ v̪iʃ̪ər li i:jə

3.SG ACC something commit ment do INF from first good from think think do 2.SG.PRS.AUX

Always think about it well before making a commitment to her.

14. बुझयो जए सूरज कए पश्चिम से उगयल गएले, पाथर पर दूब गैल गएले एक्रा स्टार्ट करए मे ।

bōdʒ̪ə ijo dʒ̪e surədʒ̪ ke pəʃt̪ɪm se uge: l̪ ge:l̪ e pəʃt̪ər pər d̪ub̪ ge:l̪ ge:l̪ e: e:k̪ rāˈʃt̪ət̪ kər e me

understand PRS.AUX COMP sun GEN West from rise PST.PTCP are are EMPH East LOC sink are are EMPH this POSS start do EMPH in

You cannot fathom how difficult it was to start this (The sun had to rise in the West and set in the East to start this)

15. हाँ सर, अब हमो लगयिए जे और औडर लए जएय परत, तयी द्वारे अब हम निकल चएहब ।

hā sər əb hām ro ləgə ijə dʒe ɔr ɔdər lei dʒə e pər ət̪ t̪ə ijə d̪pər e əb hām nikələ t̪ʃɛɦ əb

Yes sir now 1.SG POSS feel 1.SG.PRS.AUX COMP more order take go EMPH have PRS.PRF
you PRS.AUX door EMPH now 1.SG leave want now

Yes Sir, even I feel that I should leave to take more orders. I'll take your leave now.

16. अख्ले तुरन्त भोजन केलो हए अख्ले उठ्के विदा भोजन से कए

əkʰle t̪urənt̪ bʰodʒən ke lo fie əkʰle ut̪ ke vɪd̪ə bʰodʒə u se: ke

Now immediately food do have AUX Now getup ACC leave have IMP from POSS

We've just had food and now you want to leave instantly!

17. लोग कहीछी न ज किछ प्राप्त क्वा क्लेल किछ त्याग कर परिछे ।

log kəɦ i t̪ʰi nə dʒə kit̪ʰ prəpt̪.kər ə vā ke le kit̪ʰ t̪jæg kə rə pəri t̪ʰe

people say PTCP 3.PL.AUX.PRS NEG COMP something achieve do EMPH do POSS for
something sacrifice do EMPH must AUX.PRS

People say that to achieve something, you need to sacrifice something in return.

18. ओ ई नून रोती प्राप्त कर कएल अपन सब किछ छोड देल खिन

o i: nūn roti: prəpt̪.kərə kel əpən səb kit̪ʰ t̪ʰod̪̃ d̪el kʰin

3.SG this salt bread achieve do do.EMPH 3.SG.POSS all something leave do PST.POL

To start this 'Noon-Roti', he had to sacrifice his everything.

19. पहे चलू कतऊ ठन्दा मे बैठछी आ तयिक बाद कोनो लन्च के प्रोग्राम बनबयी छी ।

pəɦi:le t̪ʃəl u kətpu t̪ʰənd̪.ə me bəi:t̪ʰe t̪ʰi: ə t̪pɪk bā:d̪ kono lənt̪ʃ ke progrām bən bəji: t̪ʰi:

First walk IMP somewhere cold POSS in sit 2.SG.AUX.PRS and COMP after some lunch POSS
program make become AUX.PRS

First, let's go and sit in the shade; then we'll decide what to do for lunch.

20. कहूँ तह केहेन भगअलयीं एइ मन्दिर । कहियूँ बहुत सूनंदर रहेल

kəɦu: ʈəɦ keɦen bʰə ɡə ləi i: mənɖɪr kəɦi jo bəɦuʈ.ə sūndər rəɦ ɛ:l

Say then where become are take.PST.PTCP this temple say AUX.PRS very EMPH beautiful be PST.PTCP

What happened to this temple. It used to be so beautiful.

21. आहान के तह हाम्राअ सबैसे ई मन्दिर से प्रेम आइछी ।

āɦā ke ʈəɦ ɦəm rā səb əi: se i: mənɖɪr se prem āi ʈɦ̃i

2.SG ACC then 1.SG POSS all to from this temple from love come AUX.PRS

You love this temple more than me, don't you?

22. औतबे प्रेम अयिछी, मने आहान ला हम अ ई मन्दिर एक समान छी नयीं?

əʈ.əbe prem āi ʈɦ̃i: mənə āɦā lā ɦəm ə i: mənɖɪr ek səmā:n ʈɦ̃i nəɦi:

That much love come AUX.PRS mean 2.SG DAT 1.SG and this temple one equal AUX.PRS NEG

So you feel the same way about me, and a temple?

23. अब तह हुम्रा सही मे होइए ज हम यह पोखिर मे कूईद कय जान द दी ।

ə:b ʈəɦ ɦəm rā səɦi: me ɦoi je dʒə ɦəm jəɦə pokʰɪr me kuɪd ke dʒān də d̪i:

Now then 1.SG POSS LOC be COMP COMP 1.SG here pond LOC jump ACC life give AUX

Now I really feel like jumping in this pond and killing myself.

24. तयी के बाद आहान के हम दुबै तूर के पएकएज के व्यवस्था से हो कर्बा दएयल ।

ʈəi ke bād āɦā ke ɦəm d̪bəi ʈur ke pəkədʒi ke vjəvəstʰə se ɦo kər bā d̪ɛ il

PST DAT after 2.SG DAT 1.SG Dubai tour POSS package ACC arrangement from de do PST give AUX

After that I'll also arrange a Dubai tour package for you

25. तय्कए बाद की, भयिएह ते गएलयिइ, आ दरभंगा भागअलयिइ आ सात टा प्लएस और

ṭəi ke bād̪ki: bʰə i:je ṭe gel əi ā: dər̪bʰŋā bʰə gəl əi ā: sət̪,ṭā ples ɔr

PST DAT after what become PRS.AUX AUX are to PST Darbhanga become are to PST seven of place more

You are almost done with Darbhanga after that, just seven more places to go to.

26. ताहान अप्रए न कहूए रहीय जे हम कनी पाईन पी कर रही जबयि, पी लिय कनी पाईन्... ।

ṭ, āɦā əpne nə kəɦ le rəɦ iʝə dʒe ɦəm kəni pāin pi: kər rəɦi: dʒə bəi pi li jə kəni pāin

COMP 2.SG self NEG say AUX A PRS.AUX COMP 1.SG little water drink do stay COMP AUX Drink AUX PRS.AUX little water

You had said it yourself; you'll be fine with a bit of water. Well, drink it.

Format followed above:

Devanagari script

IPA (Independent Morphemes)

Morphemic Gloss

Translation

Morphological Analysis of Maithili

Maithili has an SOV structure, i.e, sentences are of the form of Subject- Object- Verb.

The morphemes that makeup said sentences follow the given rules:

Roots

The meaning of the word is imparted by the root words. Affixes simply modify the tense, gender, politeness level or aspect of a sentence.

Eg.

ROOT	AFFIX	MEANING	Example
āi - come	ṭhī - PRS.AUX	To have/To come	prem āi ṭhī- To feel love
kāh-say	ijō-PST.AUX	had said	upar se kāh ijō rahāḷ ṭhājā- On top of that he said

Affixes:

Prefixes:

Prefixes in Maithili are rare. They are attached before the root to bring about a change in politeness level, tense, gender etc.

Eg.

PREFIX	MEANING	Example
bhā (become	ek ṭhī der bhāgel-First of all, you were late. bhā gel= become+are
ṭ	COMP	ṭāhā apne nā kāhile rahijāṭ- Didn't you say it yourself āhā=that+you

Suffixes:

Suffixes are extremely common in Maitthii and are used to bring about changes in tense, aspect, politeness level and gender of the root.

Eg.

SUFFIX	MEANING	Example
är	POSS	həm+är=1.SG+POSS=to me k ^h ub bødʒ ^h æije tʃ ^h əijə həmäär I understand everything
ũ	IMP	kər+ũ=do+IMP et ^h ə kəʃt nəhi kər ũ Do not trouble yourself so much

Inflectional Morphology:

This is when the morphological changes made to a root morpheme do not impact the state of the word, i.e, the new morpheme can adapt to the grammatical context of the old one.

Eg.

Verb->Verb

Adjective->Adjective

Noun->Noun etc.

Hence the type of the morpheme remains uncanged.

This is pretty common in Maitthili.

Eg.

ROOT	STATE	MORPHEME	STATE
ăi - come	Verb	ăi+ţi=come +PRS.AUX=to have/to come	Verb
hăm - 1.SG	Pronoun	hăm+ăr=1.SG+POSS=to me/mine	Possessive pronoun

Derivational Morphology:

Derivational Morphology is seen at a very low extent in Maithili. Nonetheless, it is present.

Eg.

ROOT	STATE	MORPHEME	STATE
likh - write	Verb	likh+ ai= writing(noun)	Noun
sonḍar-beautiful	Adjective	sonḍar+ta=beauty	Noun

Compounding:

When two or more 'roots' (free morphemes) come together to form new morphemes, it's called compounding.

Ex:

tur+pækedʒ, mɪḥlā+ḍarfən etc.

Repetition:

Emphasis in Maithili is shown by repetition of words or phrases.

Ex:

एते अि दून से कहे रहै ल तूँ ऐ जे दुबै लै तैल उ, दुबै लै तैल उ, तैल से नैलि

Here, दुबै लै तैल उ is repeated to emphasize on what the speaker wants, i.e, to go to Dubai.

Phonological Changes:

When the above processes are carried out, certain phonological processes also occur in tandem; such that the sounds of the morphemes being compounded, affixed, etc. change according to the phonological context in which they're found, in order to increase the ease of articulation.

This can be done by:

1. Voicing/Devoicing
2. Change in place of Articulation
3. Change in manner of Articulation

Eg:

Assimilation:

bʰə+gel= bʰəgel

(sɪwa goes to a back vowel as g is a velar consonant. hence vowel changes due to place of articulation of following consonant)

Dissimilation:

ləg+əl= lə.gəl

(sɪwa changes to a low center vowel in order to create contrast for ease of articulation)

Insertion:

t + i = tɪi (ə added for ease of articulation)

Deletion:

kenəf+ã = kenä (deletion of /əf/ due to presence of a low center vowel)

Types of Morphemes :

Maithili shows both free and bound morphemes (rā, tʰi, upə)

Free Morphemes:

A free morpheme is one that can stand alone in a word and still retain its meaning. It need not be attached to another morpheme.

Eg. **āk^hır, āñā, səb** etc. can stand alone and still impart their respective meaning

(after, 2.SG, all)

Bound Morphemes:

A bound morpheme is one that cannot stand alone in a word. It needs to be attached to another morpheme.

Eg. **rā, tñi, upə** etc. cannot stand alone and instead impact the meaning of the morpheme they're attached to.

Nouns:

Nouns in Maitthili are gendered.

Rules for pluralization of such nouns depend upon the Gender of the noun and the Politeness Level of the speech.

This can be done Morphologically or Lexigraphically

Morphologically:

Male nouns:

The most common transformation is the changing of a final **ā** to **e**.

Eg.

ləṛkā - ləṛke

bəṭṭā - bəṭṭe

There is usually no change if the noun does not end with **ā**

Eg.

bətək^h remains unchanged after pluralization and so does g^hər.

Female nouns:

The i sound can get converted to ɪ and be followed by a jã: sound.

Eg. lərki - lərkiɟã

tɪli- tɪliɟã:

/~en/ as in f~ ä:k^h~ ä- fã:k^he:~ n can also be used

Lexigraphically:

Words like səb are used to denote plurality.

Eg. aḥã səb = 2.PL, dərʃəni:ɟə sɬəl səb = Multiple tourist spots

Morphological methods of pluralization are also used to increase the politeness level of speech.

Pronouns:

Person	Plurality	NOM	ACC	POSS
1 st	SG	हम	हमरा'	हमरा' हमार/एपन
	PL	हम/ हम सब	हमरा' / हमरा' सब	हमरा' / हमरा' सब/ हमार/ हमार सब/ एपन सब
2 nd	SG	अहाँ	अहाँ के	अहाँ के
	PL	अहाँ सब	अहाँ सब के	अहाँ सब के
3 rd	SG	o-(Male) i-(Female)	हिन onā	okrā - Male ikrā - Female hīnkā - Gender Neutral
	PL	i/ i सब	हिन/ हिन सब	हिनका' हिन सब का' i सब का' o सब का'

Auxiliary Verbs:

Auxiliary verbs in Maithili include:

अः- AUX.PST

इए - PRS.AUX

तए - AUX

गए-are

रह - be

Counting:

NUMBER	CARDINAL	ORDINAL
0	ʃu:njə	-
1	e:k	pɛʃələ
2	do/dui	dusträ
3	ü:n	ü:srä
4	tʃä:r	tʃo:tʰä
5	pä:tʃ	pä:tʃvā
6	tʃʰe:	tʃʰəʰä
7	sä:ʈ	sä:ʈpā
8	ä:tʰ	ä:tʰvā
9	no:	no:vā
10	dʁs	dʁsvā
100	so:	so:vā
1000	ʰəzär	ʰəzärvā

Sometimes, suffixes like go/tʰo are appended to the cardinal forms of numbers (depending on which dialect you speak (tʰo for mine))

Ex.

e:kʰo - 1
duiʰo - 2
ü:nʰo - 3

Time telling:

Instead of 'am' or 'pm' being added to the time, words denoting the time of day are appended.

Ex. b^ho:r/s**o.bəh**/b**ihān**-morning

ḡo:pəhər - afternoon

ʃa:m/səṇḡjā- evening

rāṭ- night

Time telling morphemes include:

Morpheme	Meaning
sā:ṭ ^h e:	Thirty minutes past
pə:.ne	Fifteen minutes to
ḡ ^h ā:i:	2:30
ḡe:ṭ ^h	1:30
sə:wə	Fifteen minutes from
rāṭ ke ḡ ^h ā:i:	2:30 am
ḡo:pəhər ke ḡo bi:s	2:20 pm

Maithili is a fusional language, with more emphasis on it's agglutinative features.

Fusionality:

A fusional language is one in which affixes and markers are added to the root words to make a difference in the tone, gender, tense etc. of the morphemes.

We saw in the above examples how prefixes, suffixes and compounding is used for the same in Maithili

However, despite being fusional, Maithili shows significant agglutinative features.

Agglutinative features in Maithili:

Agglutinative languages are those where the meaning of a morpheme is tied heavily to its root, while the affixes and case markers simply supplement said meaning. Can also be seen in the unchanging semanticity of the root in the above examples.

Syntactic Analysis:

Maithili predominantly follows an SOV or Subject Object Verb word order.

SOV:

Eg:

onā k^hānā ni:k lägel nāfi səb ke

o i: nūn ro.ti: prä.pt.kə.rə kel ə.pən səb kitʃⁿ tʃⁿod^h d̪el k^hin

āhā ke gi:t^h ke kijo nə tʃurɛ:b

āhā ke əppən mät̪r̪.b^humi: ke d̪ərʃəni:jə s̪t̪əl səb se preme: nəhi: tʃi:

ərə nəhi nəhi ɛt̪t̪e kəʃt nəhi kərūn āhā səb

sohən āhā ke m̪d̪rəb^həvən ke bāre me ɔr kitʃⁿ buɖʒ^hələitʃⁿ ki?

Other word orders are:

SVO:

se dekhəl t̪āhā ke

OSV:

t̪əjie d̪p̪äre əb h̪əm nikələ t̪jæhəb

VSO:

kəhiu: t̪əhi kehen b^həgələi i: m̪ənd̪r̪ ?

The word order in Maithili is flexible.

It depends upon:

1. Place of Emphasis:

hinkä kɪʈʰ kəmiʈmənt kəre se pəhəle ni:k se soɪʈʰ ʋɪʈʃār liʒə

Here, the emphasis is on the person being talked about (the speaker's wife) and how commitments shouldn't be made to her.

seho trāi kəe liʒə ʈəh

Here, the focus is on the object (act of jumping in the pond) the speaker wants the listener to try.

2. Question formation:

kə.fu: ʈəh ke.hien bʰə.gə.ləi i: mən.dʒr ?

The word order in questions change due to emphasis on different parts of the sentence, depending upon the expected answer. Here, as the speaker expects the listener to answer the question (say), the Verb comes first to signal the same.

If the question was asking about a place, kəh:ān (where) would come first to signal that the speaker wants the answer to be in the form of a place

.

In āhā ke mḍrəbhəṣən ke bāre me ɔr kɪʈʰ bədʒʰələɪʈʰ ki?

the emphasis is on 2.SG, because he's being asked if he knows anything about the IndraBhavan or not.

Final AUX

Maithili uses AUX at the end of a sentence

Ex:

nəhi sər həmrā ʈəh bəs jāh bədʒʰələɪʈʰe i: mḍrəbhəṣən ʈʰe

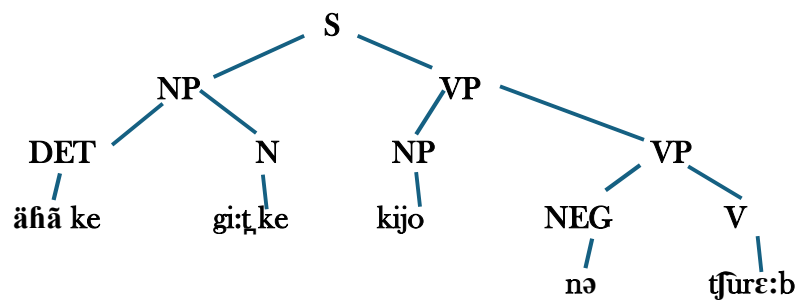
bədʒʰəlɪje ʈəh i: mḍrəbhəṣən ʈʰ əb ʈʰəlu nə ɛ:ɪʈʰə sə

əre ɡʰo:ʃ bābu: āhā i: ɡʰo:ʃ bābu: ʈʰɛ:ʈ.sŋi:ʈəkɛ ʈʰɛ:ʈ

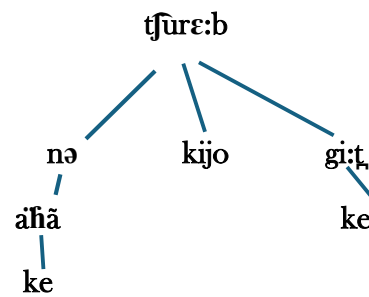
Syntax Trees:

ǎhǎ ke gi:t̩ ke kijo nə t̪ʊrɛ:b

Constituency Tree:

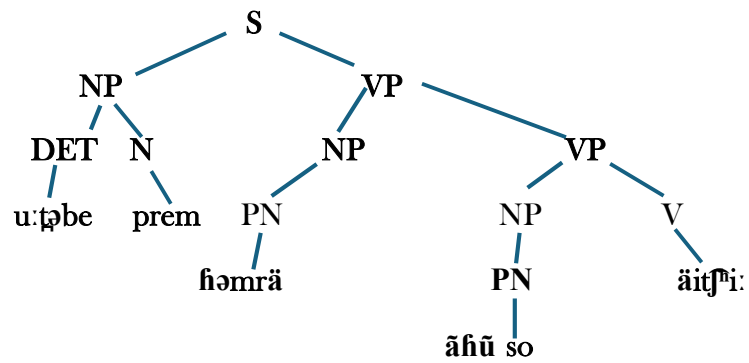

Dependency Tree:

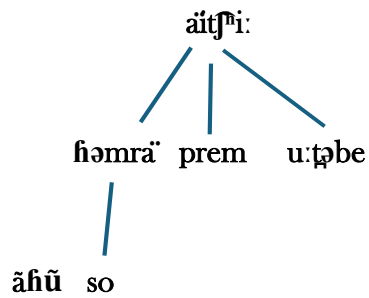

fəmrä ähũ so u:təbe prem äitʰi:

Constituency Tree:

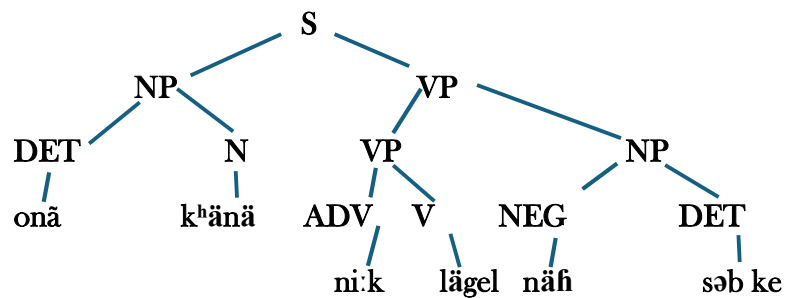

Dependency Tree:

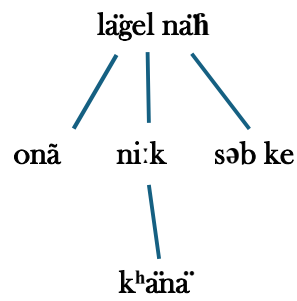

onã kʰänã ni:k lägel näh səb ke

Constituency Tree:

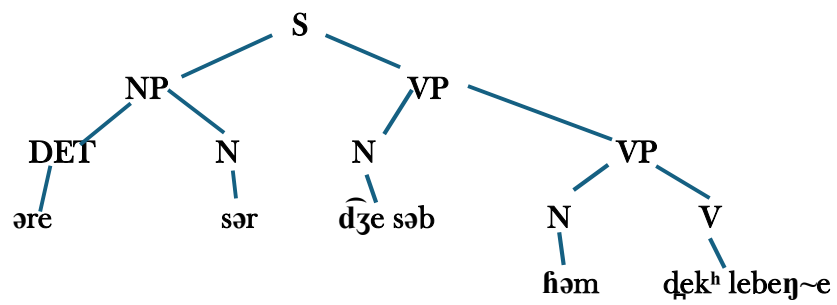

Dependency Tree:

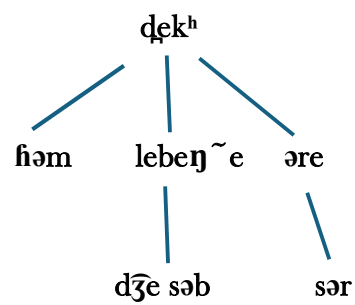

ərə səɾ dʒe səb fəɱ dʒekʰ lebeŋ~e

Constituency Tree:

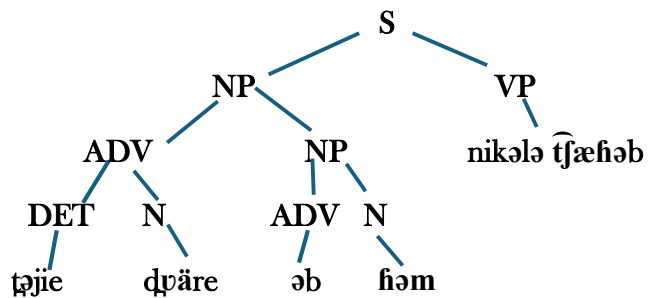

Dependency Tree:

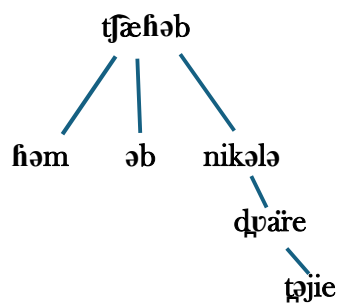

təjje dʁäɾe əb fəɪm nɪkələ tʃæfəb

Constituency Tree:

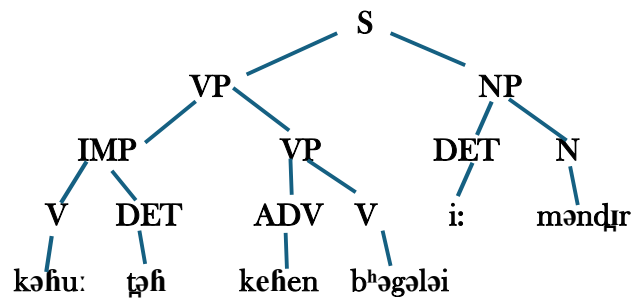

Dependency Tree:

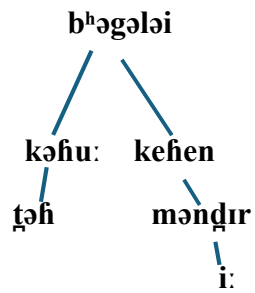

kəfiu: tʁh kefiɛn bʰəgələi i: məndɪrʁ

Constituency Tree:

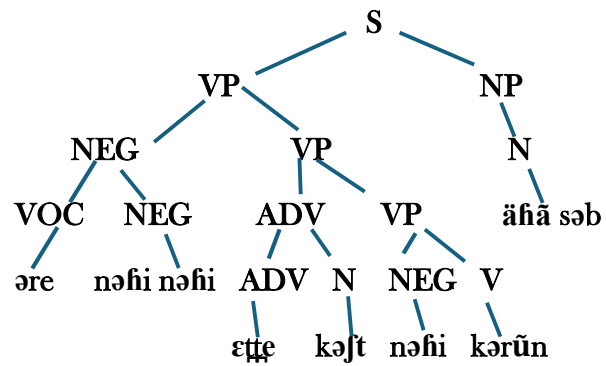

Dependency Tree:

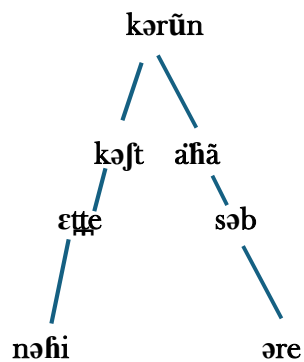

ərə nəɦi nəɦi ɛttɛ kəɦt nəɦi kərũn äɦä səb

Constituency Tree:

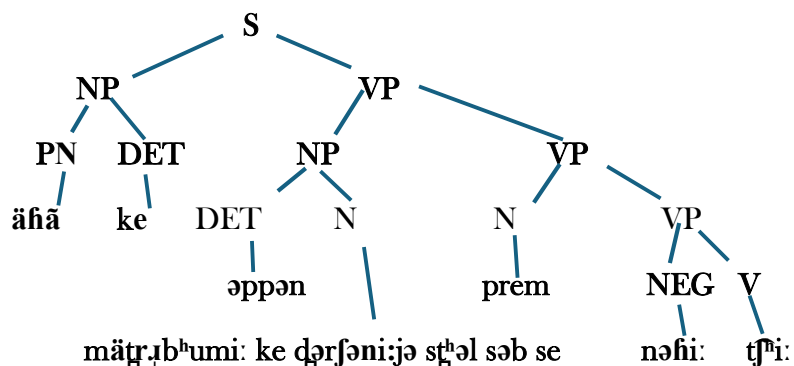

Dependency Tree:

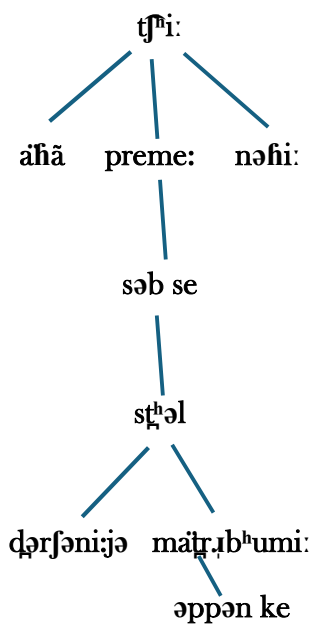

äfhä ke äppän mätr,ibhumi: ke dərʃəni:jə sḡəl səb se preme: nəfi: tʃi:

Constituency Tree:

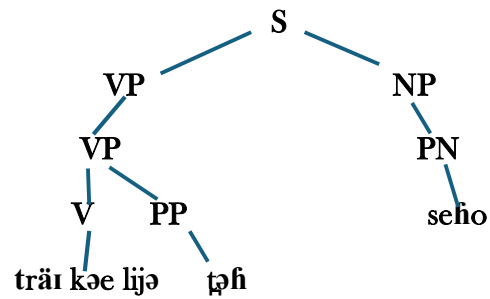

Dependency Tree:

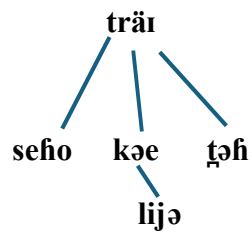

seho trāi kəe lijə t̪əh

Constituency Tree:

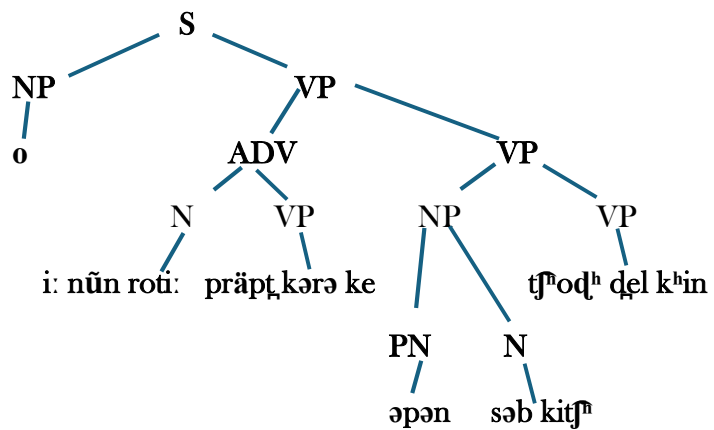

Dependency Tree:

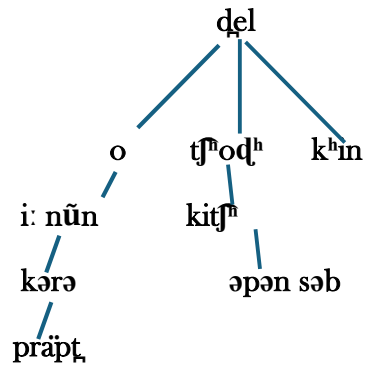

o i: nūn roti: prāpt̪ kərə kel əpən səb kit̪ʰ t̪ʰod̪ʰ d̪el kʰin

Constituency Tree:

Dependency Tree:

Though a constituency tree can be determined from a dependency tree, one will need extra information about the categorization of morphemes, such as NP, VP, DET etc. to define it clearly.

On the other hand, it's much easier to determine a dependency tree from a constituency tree as one already knows the categorization (NP, VP, DET etc.) of the phrases and morphemes.

As we saw earlier, Maithili does not have a fixed word order, though the SOV order is preferred. To maintain this flexibility, **Dependency Trees** are better suited for Maithili as they help build a hierarchical structure between the morphemes, whilst maintaining the flexibility of the language.

Speech processing

a). Tools available online for Maithili are:

1. Maithili Text to Speech: <https://yourvoic.com/blogs/generator/maithili-text-to-speech-india>
2. Text-to-Speech synthesizer in nine Indian language by IISc SYSPIN
3. Anulekhika (Maithili ASR Tool)
4. Maithili Raw Speech Corpus by Central Institute of Indian Languages (LDC-IL)

The problem with these is that though there are multiple tools online for processing Maithili, the ones that give the most accurate results are usually (not always) behind paywalls. This means that a NATIVE Maithili speaker won't be able to avail the benefits that an English speaker can enjoy for free. The first part of sub-section b proves this point.

b). The audios were transcribed using automatic speech recognition software anuvaad.bhashini.gov.in

When a free online software was used to transcribe the audio, the results were lackluster.

Person 1 (Manaswi):

हे फेर देख लियौ बेसी न बाजू दुबई ले जाय के नाम पर दरभङ्गा आयल कि जे मिथिला दर्शन करएल खूब मुझ कि हमार ई दूध खूस बोले है मिथिला मारी इतने दिन स रह रहै छी दुबई लय चलू दुबई लय चलू तहसे नहि स्त प्लान प्रोग्राम बनाक दरभङ्गा एयलू योह की रख छी दर्भा इ लोको छै की

Person 2 (Yashaswi):

हे फेर बेसी ना बाजू दुबई ले जाय के नाम पर दरभंगा एयलू कि जे मिथिला दर्शन कर बोले हे मिथिला मैथिली इतने दिन से कह रहै छी दुबई लए जलू दुबई लऽ जलू

The ACTUAL sentences are:

हेइ फिर देख लियऊ बेसी नै बाजू । दुबै ल जाए क नाम पर दरभंगा अए लु, किजे मिथिला दर्सन करएएब।
खूब बुझैची हमार के ई झूठ फूस बोलेहे मिथिला मैथिली ।

इतै दिन स कहे रहिल्ली दुबै लह चलु, दुबै लह चलु, तह से नही । सप्ता प्लान प्रोग्राम बना कर दरभंगा
अयैलु । योही की राखेल्ली दरभंगा? ईन्द्रलोक छैइ की?

हाँ अऊ हय ईन्द्रभवन । देखियो दरभंगा मे ईन्द्रभवन । चलू तह सोहन ईन्द्रभवन चलू तह ।

The software only transcribed the 1st part of both the audio files, instead of all of the sentences.
Moreover, the transcription was incorrect as well.

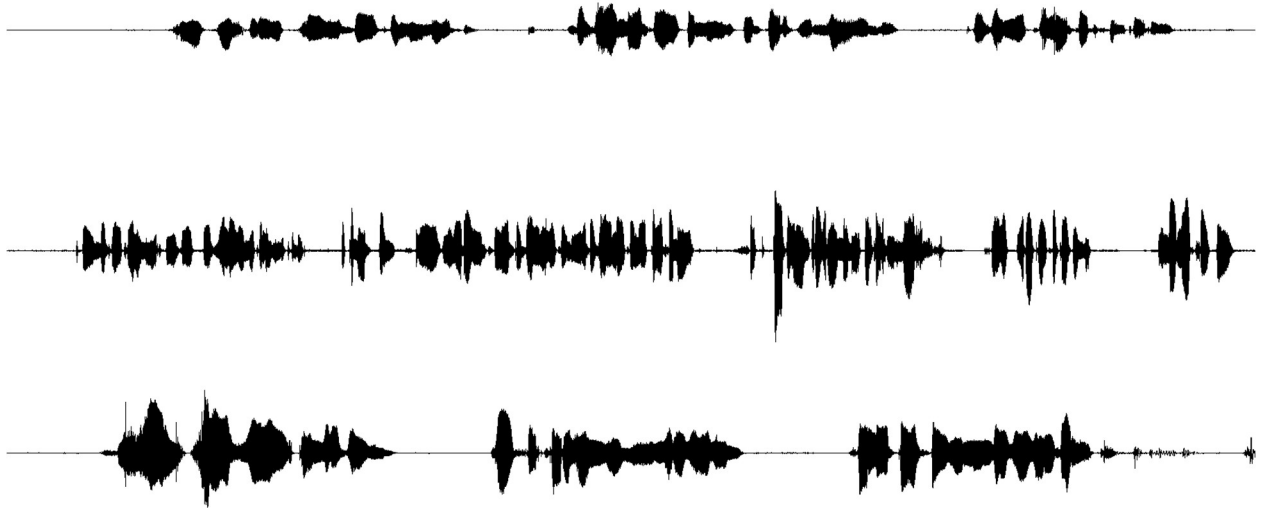
Hence, there's a lack of resources that are both **free and reliable**, which can be used to analyze
Maithili, leading to the erasure of viewpoints and opinions of Maithili speakers within data sets
present on the internet.

If we do not have a capable software to analyze the language, non-native speakers will never be able
to achieve an **UN-BIASED** view of incidents that occur in Mithila and are reported upon in
Maithili.

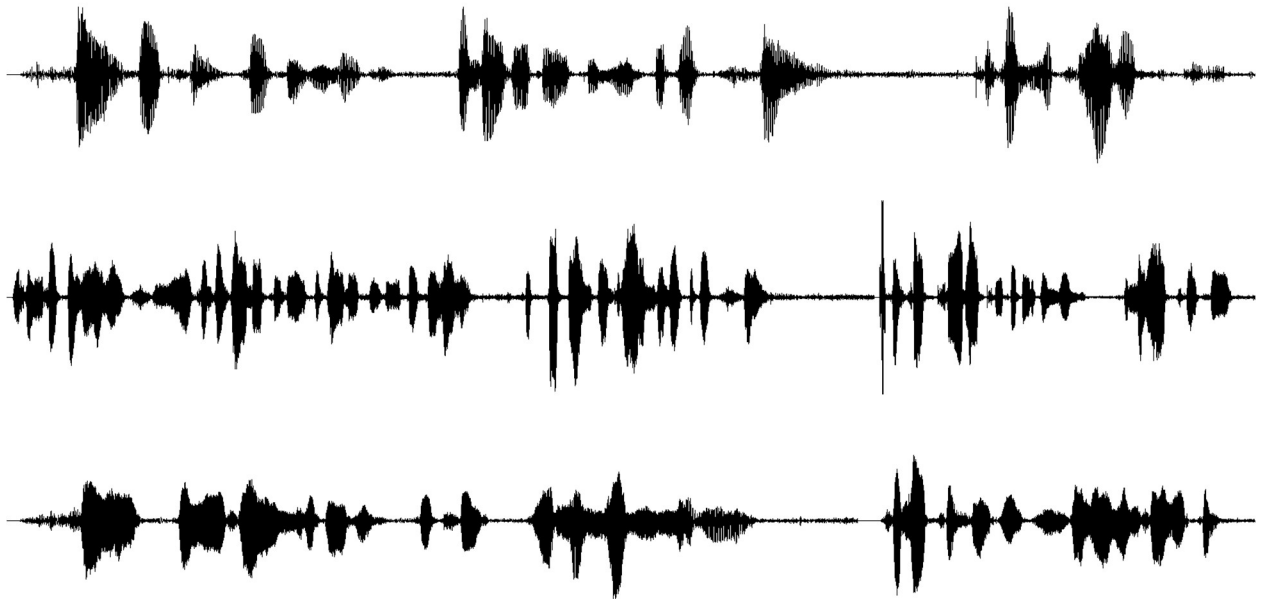
This can lead to the suppression of ideas and opinions of native Maithili speakers who are unable
to express their opinion fluently in any other language.

Waveforms:

Person 1 (Manaswi):

Person 2 (Yashaswi):

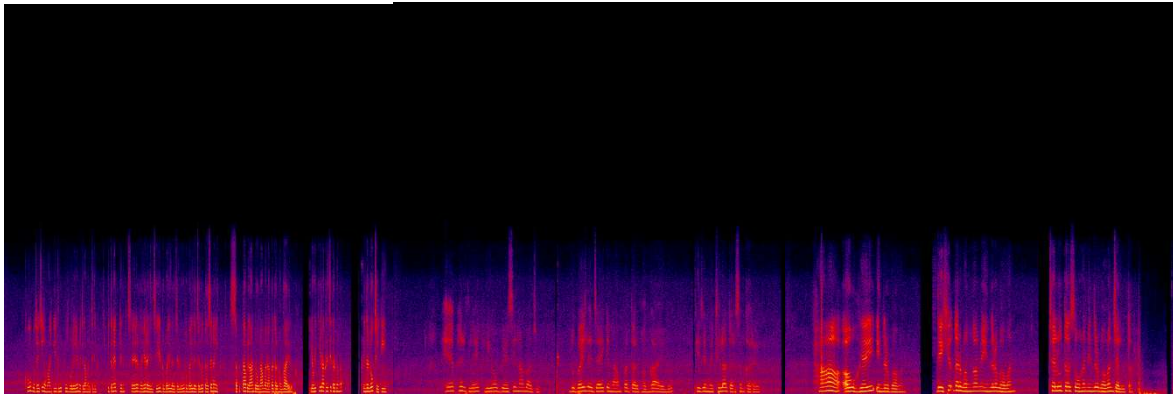

The **waveform** of an audio file is a **visual representation** of how a **sound signal** changes over time.

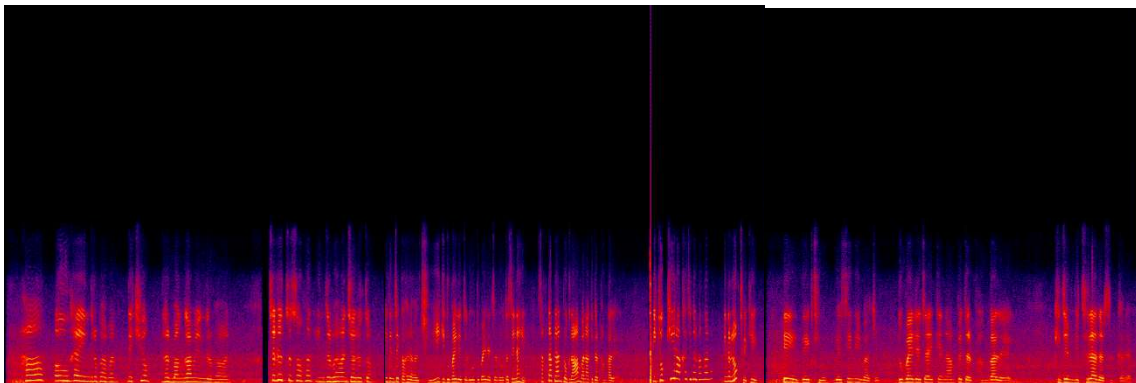
The **x-axis** represents **Time** while the **y axis** is the **Amplitude**. The above waveform show peaks for each different syllable, and also represent the differences in the way two people speak the same sentences in Maithili.

Spectrograms:

Person 1 (Manaswi):

Person 2 (Yashaswi):

A spectrogram is a visual representation of sound, demonstrating how its frequency changes over time.

While a **waveform** shows amplitude vs. time, a **spectrogram** shows **frequency vs. time**, with **amplitude** being represented by color or brightness.

The **x-axis** represents **Time** while the **y-axis** is the **Frequency**; and the brightness of the colour is the **Amplitude**. The above spectrograms represent the differences in the way two people speak the same sentences in Maithili.

Differences seen in speech:

Though both Person 1 and 2 are Female, having similar ages (21 and 18 respectively); the second audio has a higher amplitude as compared to the first, as can be seen by the brighter spectrogram for Person 2.

There are differences in the speech patterns of the two due to:

1. Length and shape of vocal tract
2. Amplitude of voice due to Articulator control
3. Speech planning and word-retrieval abilities of the two

Despite this, the syllabic breaks occur at almost the same places in both waveforms, which means that both the speakers have the knowledge of where to pause or break in between phones, in order to form each syllable.

Audio Link:

<https://drive.google.com/file/d/1E5Y-Ix86Y2rWyAyiqM-KhtqwJ3ngWfEG/view?usp=sharing>

